

Jan Syty

Kilka uwag na tle realizacji ustawy o ustroju adwokatury

Palestra 10/7(103), 1-4

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JAN SYTY

Kilka uwag na tle realizacji ustawy o ustroju adwokatury

Proces demokratyzacji w naszym kraju objął swym zasięgiem wiele dziedzin życia społecznego. W rezultacie tego procesu zwiększa się systematycznie udział społeczeństwa w zarządzaniu gospodarką narodową i państwem, obserwuje się wzrost poczucia odpowiedzialności ludzi pracy za sprawy publiczne. Jest to prawidłowość charakterystyczna dla ustroju socjalistycznego. Obejmuje ona swym zasięgiem także adwokaturę.

Wyrazem tego jest ustawa o ustroju adwokatury, uchwalona przez Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w dniu 19.XII.1963 r., która znacznie rozszerzyła uprawnienia samorządu adwokackiego wszystkich szczebli i nakreśliła przed nim nowe zadania. Świadczy to o tym, że ustawodawca darzy samorząd adwokacki pełnym zaufaniem, powierzając mu całkowitą odpowiedzialność za dalszy rozwój adwokatury w kierunku socjalistycznym.

Zaufanie to wypływa z przeświadczenia, że w środowisku palestry polskiej istnieją siły, które mogą w pełni zabezpieczyć prawidłową realizację reformy.

Z dotychczasowego przebiegu realizacji ustawy wynika, że od czasu wejścia jej w życie sytuacja polityczna w środowisku adwokackim uległa korzystnym przemianom. Do władz samorządowych wybrano wielu adwokatów cieszących się autorytetem, wyróżniających się wysokimi kwalifikacjami zawodowymi, zaangażowanych i doświadczonych w pracy społecznej, dobrze znających problemy nurtujące środowisko adwokackie.

Wśród tej licznej rzeszy adwokatów piastujących różnego rodzaju funkcje samorządowe jest wielu członków Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Stronnictwa Demokratycznego i Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.

W początkowym okresie obowiązywania przepisów ustawy brak było szeregu aktów wykonawczych zabezpieczających realizację reformy. Taki stan rzeczy powodował niekiedy dezorganizację pracy w zespołach. W związku z odchodzeniem części adwokatów na funkcje radców prawnych wiele zespołów zostało zdekompletowanych. Aby zapewnić nor-

malne funkcjonowanie zespołów i pomoc prawną dla ludności, należało uzupełnić je ludźmi z innych zespołów. W trakcie organizowania pracy w zespołach występowało i występuje jeszcze nadal cały szereg trudności, które jednak dzięki wytrwałej pracy zarówno Naczelnej Rady Adwokackiej, jak i szeregu rad wojewódzkich są coraz skuteczniej przezwyciężane.

Nowe władze adwokatury wykonały dotychczas dużo pożytecznej pracy normatywno-organizacyjnej i tym samym okres zmian organizacyjnych mają już poza sobą.

Obecnie wyłania się pilna potrzeba przejścia do realizacji zadań trudniejszych, mających na celu pogłębienie świadomości politycznej i postawy społecznej adwokatów, zadań zmierzających do wytworzenia właściwych stosunków współpracy w środowisku.

W sytuacji kiedy zespół stał się podstawową komórką samorządu adwokackiego i jest prawie że jedynym miejscem pracy i źródłem utrzymania adwokata, w sytuacji kiedy od dochodu całego zespołu uzależnione jest wynagrodzenie adwokata — troska o wyniki i poziom jego pracy musi interesować wszystkich członków danego zespołu. Obecnie cały zespół, a szczególnie jego kierownik, jest odpowiedzialny za to, aby każdy adwokat, który umie i chce pracować, otrzymał pracę oraz godziwą zapłatę.

Poziom pracy zespołów adwokackich dotychczas jest bardzo różny. O słabościach występujących w ich działalności mówiło wielu dyskusyjantów w toku tegorocznych zgromadzeń izb adwokackich. Przyczyn utrudniających zorganizowanie pracy w zespołach na nowych, zgodnych z istotą reformy zasadach jest sporo. Celowe będzie omówić bliżej te z nich, które ze społecznego punktu widzenia wydają się najistotniejsze.

W wielu zespołach obowiązujące nowe przepisy o adwokaturze chce się realizować za pomocą dawnych metod pracy samorządowej, które były właściwe okresowi, kiedy zespoły adwokackie stanowiły zbiór indywidualnych kancelarii. W obecnych warunkach te metody nie wytrzymują próby życia. Dziś już nie może być mowy o kancelariach poszczególnych adwokatów. Ich miejsce — w myśl reformy — zajął na trwałe zespół i najważniejszym zadaniem samorządu jest, aby zespół ten jako całość funkcjonował jak najlepiej.

Ustawa stworzyła odpowiednie warunki do tego, aby zanikła konkurencyjna walka o klienta. Niestety, w niektórych izbach adwokackich zjawisko to pokutuje nadal i powoduje ujemne skutki w pracy adwokatury.

Pełna eliminacja tego zjawiska nie nastąpi samoczynnie. Konieczna jest tu bardziej uporczywa i skuteczna działalność samorządu adwokackiego oraz wydatne wzmoczenie pracy ideowo-wychowawczej organizacji partyjnych i stronnictw politycznych. Zespołów pracujących w pełni po nowemu jest jeszcze stosunkowo mało, ale znaleźć je można na terenie każdej izby adwokackiej. Popularyzacja ich pracy mogłaby spełnić pozytywną rolę, we wszelkiej bowiem działalności najlepszą metodą jej doskonalenia jest dobry przykład.

Przykładem w tej dziedzinie powinny być przede wszystkim te zespoły, w skład których wchodzi członkowie Naczelnej Rady Adwokackiej i wojewódzkich rad adwokackich, aktywiści PZPR, SD i ZSL. Od kogo bowiem, jak nie od ludzi piastujących odpowiedzialne funkcje we wła-

dzach samorządowych i partyjnych adwokatury należy spodziewać się dobrego przykładu.

Nowe zasady powstawania dochodu w zespołach wymagają również przyspieszenia zmiany niewłaściwego stosunku wielu adwokatów do ich udziału w pracy zespołu. Trzeba lepiej rozumieć i doceniać odpowiedzialną i trudną rolę kierownika zespołu. Cały kolektyw powinien troszczyć się o jego autorytet i pomagać mu w spełnianiu jego obowiązków. Wzajemna współpraca członków i kierownictwa zespołu powinna się kształtować na zasadach pełnego zaufania, dobrze rozumianego koleżeństwa i wspólnej odpowiedzialności za prawidłowe spełnianie funkcji przez zespół jako całość i przez każdego adwokata wchodzącego w skład tego zespołu.

Szybsze i pełniejsze wprowadzanie do praktyki nowych zasad, form i metod działania adwokatury zależne jest w dużym stopniu od zaangażowania się w realizację ustawy przez organizacje partyjne, koła SD i ZSL.

Z różnych spotkań i narad z aktywnym adwokackim wynika jednak, że zaangażowanie to w niektórych województwach pozostawia jeszcze wiele do życzenia. Tam natomiast gdzie POP postawiły przed swoimi członkami odpowiednie zadania w zakresie realizacji reformy oraz kontrolują wykonanie tych zadań, tam lepiej i skuteczniej pokonywane są trudności związane z wprowadzeniem w życie zaleceń ustawy.

Bardzo pomocnym w zrozumieniu sensu i znaczenia reformy, w usprawianiu pracy adwokatury jest udział adwokatów w działalności społeczno-politycznej poza środowiskiem adwokackim oraz ich ściślejsza więź z radami narodowymi i aktywnym organów wymiaru sprawiedliwości. Należałoby zatem rozszerzać uczestnictwo adwokatów w życiu publicznym na swoim terenie, czyni to bowiem adwokata bardziej wszechstronnym, pozwala mu lepiej rozumieć rolę, jaką ma do spełnienia wobec klienta i całego społeczeństwa.

Adwokat wykonujący swój zawód styka się na co dzień ze sprawami, które są uwarunkowane określoną sytuacją społeczno-polityczną i gospodarczą. Wiążą się one z konkretnymi dyrektywami politycznymi władz państwowych i partyjnych. I nie sposób stanąć na wysokości zadania w roli adwokata bez znajomości i właściwego rozumienia tej sytuacji i tych dyrektyw.

Niezbędną wiedzę w tym zakresie można uzyskać tylko i wyłącznie przez aktywne zaangażowanie się w proces życia społecznego i politycznego kraju i swojego rejonu.

Adwokaci z racji pełnienia swych odpowiedzialnych funkcji społecznych w systemie wymiaru sprawiedliwości znają przyczyny, motywy i pobudki przestępczego działania, znają dokładnie nieprawidłowości występujące w organizacji pracy i funkcjonowaniu przedsiębiorstw, placówek handlowych, instytucji i urzędów. Wiedza o tym nie może być jedynie ich własnością. Należy postulować, by środowisko adwokackie w granicach zakreślonych prawem umiało te wiadomości i spostrzeżenia wykorzystać przez podjęcie konkretnych działań profilaktycznych skierowanych na przyczynianie się do usuwania źródeł powstawania przestępczości, m. in. przez podnoszenie kultury prawnej naszego społeczeństwa. Włączanie się adwokatów w szeroko pojętą działalność uświada-

miającą i profilaktyczną przyczyniłoby się do osiągnięcia lepszych rezultatów w walce przeciwko przestępczemu marginesowi w naszym życiu, przeciwko złu, które tak często jest powodem wielu nieszczęść ludzkich.

Powyższy postulat pod adresem adwokatury wynika również z faktu, że działa ona w socjalistycznej rzeczywistości, a jej interesy są zbieżne z interesami społeczeństwa budującego ustroj sprawiedliwości społecznej.

Takiego działania wymaga obecny okres uspołeczniania adwokatury.

STANISŁAW GODLEWSKI

○ radzieckiej adwokaturze

W dniach 26.V.—3.VI.1966 r. przebywała w Moskwie i Leningradzie delegacja Ministerstwa Sprawiedliwości na zaproszenie Przewodniczącego Komisji Prawniczej ZSRR i Prezesa Sądu Najwyższego ZSRR. Pięciosobowej delegacji przewodniczył wiceminister Kazimierz Zawadzki.

Byłem członkiem tej delegacji dlatego, że przedmiotem zainteresowania delegacji były również zagadnienia ustroju adwokatury w ZSRR, oraz dlatego, że zachodziła potrzeba omówienia warunków umowy o pomocy prawnej między adwokatami polską a „Iniurkolegium”.

W toku licznych, oficjalnych rozmów i spotkań z przedstawicielami adwokatury radzieckiej, ściślej — Federacyjnej Republiki Rosyjskiej, miałem możliwość zapoznać się z ustrojem adwokatury i warunkami pracy adwokatury.

Ustrój adwokatury w ZSRR uregulowany jest ustawami republik związkowych. Każda z republik ma swoje pewne odrębności ustrojowe. Bliżej zapoznałem się z ustrojem adwokatury Republiki Rosyjskiej i dlatego wszystko, co dalej piszę, odnosi się do adwokatury w RSFR.

Ustrój adwokatury w RSFR zbliżony jest do ustroju adwokatury w Polsce. Adwokaci pracują w zespołach, tzw. konsultacjach, których kierownicy wyznaczani są przez kolegium adwokatów. Nadzór nad pracą konsultacji sprawują okręgowe kolegia adwokatów (odpowiednik naszej rady adwokackiej). Na czele kolegium adwokatów stoi kilkusobowe prezydium, którego przewodniczący i dwóch wiceprzewodniczących są osobami stale urzędującymi (przy jednoczesnym wykonywaniu przez nich pracy zawodowej). Jeden z wiceprzewodniczących pełni funkcje rzecznika dyscyplinarnego.

Nadzór nad adwokatami sprawuje Komisja Prawnicza (odpowiednik Ministerstwa Sprawiedliwości) i rady narodowe. W komisji Prawniczej RSFR jeden z wiceprzewodniczących Komisji zajmuje się sprawami adwokatury. Nadzór Komisji Prawniczej dotyczy zarówno spraw osobowych, jak i organizacyjnych. Wydział adwokatury w Komisji zatrudnia kilku pracowników. Pracownicy Wydziału dokonują okresowych kontroli kolegiów adwokackich i konsultacji. Kontrola obejmuje również